

Uchwała nr 6/2022
Walnego Zgromadzenia Polskiego Towarzystwa Badań Poligraficznych
z dnia 5 listopada 2022 r.

**STANDARD DOKUMENTOWANIA BADAŃ POLIGRAFICZNYCH (WARIOGRAFICZNYCH)
W CELACH DOWODOWYCH**

Wstęp

Niniejszy standard ma na celu podniesienie jakości badań poligraficznych w Polsce oraz zapewnienie zainteresowanym podmiotom możliwości przeprowadzenia właściwej kontroli merytorycznej opinii wydawanych przez poligraferów.

Standard bezwzględnie obowiązuje członków Polskiego Towarzystwa Badań Poligraficznych pod rygorem sankcji dyscyplinarnych (z wyłączeniem sytuacji wynikających z odrębnych przepisów prawa i regulacji wewnętrznych instytucji państwowych). Jednocześnie stanowi punkt odniesienia dla oceny praktyki tych przedstawicieli przedmiotowej specjalności, którzy w Towarzystwie zrzeszeni nie są. Standard dotyczy ekspertyz dowodowych – zaleca się jednak, aby w ramach dobrych praktyk, w jak najszerszym zakresie, wzorować się na nim również przy innych typach badań.

Uchwalenie standardu uznaje się za konieczne ze względu na zaobserwowane w minionych latach niejednolite postępowanie wśród ekspertów, biegłych sądowych – niekiedy niedostatecznie dokumentujących przeprowadzone czynności lub nieujawniających pełnej posiadanej dokumentacji.

§ 1

DOKUMENTACJA Z BADANIA POLIGRAFICZNEGO

1. Dokumentacja z przeprowadzonego badania poligraficznego obejmuje:
 - 1) pisemną opinię lub sprawozdanie z badania;
 - 2) poligramy stanowiące podstawę opiniowania (wykresy z zapisami reakcji fizjologicznych zarejestrowanych przez poligraf), w postaci: wydruków papierowych (na kartach A4 lub papierze z rolki), albo w wersji elektronicznej, utrwalonej na nośniku danych (np. płycie DVD, karcie pamięci czy pendrive) i możliwej do odtworzenia bez konieczności użycia specjalistycznego oprogramowania do badań poligraficznych (np. dołączenie plików w formacie .pdf):
 - a) na poligramach powinny zostać naniesione stosowne przypisy – oznaczające zdarzenia zaistniałe w czasie testu, których nie można wywnioskować z samych krzywych w poszczególnych kanałach zapisu poligrafu (np. oddziaływanie nagłych bodźców zewnętrznych);
 - 3) zapis audiowizualny przebiegu badania w trybie ciągłym (od momentu rozpoczęcia wywiadu przedtestowego do zakończenia rozmowy po testach), przy czym:

- a) dozwolone jest zatrzymanie i wznowienie zapisu w przypadku zarządzenia przerwy w badaniu lub w celu usunięcia ewentualnej usterki technicznej w urządzeniu komputerowym wykorzystywanym w badaniu lub urządzeniach rejestrujących obraz i dźwięk;
 - b) brak zapisu audiowizualnego badania poligraficznego w części lub całości powinien zostać wyjaśniony przez poligrafera, wraz z oceną wagi brakujących zapisów;
 - c) częściowy lub całkowity brak zapisu audiowizualnego badania spowodowany obiektywnymi czynnikami losowymi, np. usterką techniczną urządzenia wykorzystywanego do rejestracji obrazu i dźwięku, nie stanowi bezwzględnej przesłanki dla powtórzenia badania, podlegając swobodnej ocenie podmiotu zlecającego i rozpatrującego dowód. Natomiast poligrafer nie odmówi powtórzenia czynności na wniosek takiego podmiotu lub strony zainteresowanej opinią z badania poligraficznego.
- 4) wszelkie pisemne oświadczenia osoby badanej złożone w toku badania.
2. Do opinii sporządzanej w celach dowodowych należy – bez wyjątku – dołączyć dokumenty wymienione w ust. 1 pkt 2, 3 i 4.

§ 2

TREŚĆ OPINII

W treści opinii lub sprawozdania z badania poligraficznego uwzględnia się takie dane, o których mowa w art. 200 § 2 *Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego*, z późn. zm., w szczególności:

1. Imię, nazwisko, tytuł zawodowy lub stopień, albo tytuł naukowy, stanowisko zawodowe opiniującego eksperta.
2. Dane ewentualnych, innych osób uczestniczących w ekspertyzie (np. tłumacza, poligrafera zaangażowanego do tzw. ślepej interpretacji zapisów na poligramach), ze wskazaniem czynności wykonanych przez każdą z nich.
3. Dane identyfikujące osobę badaną.
4. Datę i czas przeprowadzonych badań i datę wydania opinii.
5. Sprawozdanie z przeprowadzonych czynności, w tym co najmniej:
 - 1) odniesienie się do stanu psychofizycznego osoby badanej;
 - 2) oświadczenia osoby badanej w zakresie objętym pytaniami krytycznymi (relewantnymi);
 - 3) nazewnictwo wykorzystanych testów, włącznie z metodami analizy danych testowych oraz wskazanie ich wartości diagnostycznej;
 - 4) wykaz wszystkich pytań testowych (krytycznych, porównawczych, neutralnych i innych);

- 5) w przypadku zastosowania numerycznej (liczbowej) ewaluacji zmian reakcji fizjologicznych – zestawienie ocen.
6. Wnioski.
7. Podpis opiniującego eksperta.

§ 3

PRZECHOWYWANIE, PRZETWARZANIE I UDOSTĘPNIANIE DANYCH Z BADAŃ POLIGRAFICZNYCH

1. O ile prawo nie stanowi inaczej – poligrafer powinien przechowywać dane osoby badanej oraz dokumentację dotyczącą przeprowadzonego badania – przez okres minimum jednego roku od zakończenia ekspertyzy – dla zapewnienia możliwości przeprowadzenia kontroli jakości, a dalej – nie dłużej niż jest to niezbędne do wykonania wszelkich obowiązków związanych z powierzoną ekspertyzą.
2. Dane związane z przeprowadzonymi badaniami poligraficznymi powinny być przechowywane i przetwarzane w sposób bezpieczny, zapewniający poufność oraz respektowanie praw osób badanych, z uwzględnieniem przepisów *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE* (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) – w okolicznościach, w których owe rozporządzenie ma zastosowanie.
3. Z wyjątkiem ograniczeń wynikających z przepisów prawa (w tym m.in.: art. 241 *Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny z późn. zm.* – publiczne rozpowszechnianie, bez zezwolenia, wiadomości z postępowania przygotowawczego lub rozprawy sądowej z wyłączeniem jawności; art. 11 ust. 2 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, z późn. zm.; art. 479³³ *Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego*, z późn. zm. – ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa) lub postanowienia sądu – dokumentację z badań poligraficznych należy udostępnić na każde żądanie upoważnionych kontrolerów jakości z ramienia Polskiego Towarzystwa Badań Poligraficznych, w związku z realizacją obowiązku nadzoru wynikającego ze Statutu Polskiego Towarzystwa Badań Poligraficznych.

§ 4

UDZIAŁ OSÓB TRZECICH I OBSERWACJA PRZEBIEGU BADANIA POLIGRAFICZNEGO

4. W pomieszczeniu, w którym przeprowadza się badanie poligraficzne – poza osobą badającą i badaną – nie dopuszcza się przebywania osób trzecich z wyjątkiem tłumacza języka obcego (gdy jest to niezbędne dla prawidłowego toku czynności), przedstawiciela ustawowego / opiekuna / kuratora osoby małoletniej (o ile nie wpływa to ujemnie na ekspertyzę ze względu na okoliczności sprawy), a w wyjątkowych

sytuacjach – także osób wykonujących zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa (w sposób niezakłócający przebiegu czynności).

5. Zakaz udziału osób trzecich w czynnościach badawczych dotyczy także osób zainteresowanych ekspertyzą (w tym np.: zleceniodawcy, śledczych, pełnomocników stron danego postępowania, partnerów życiowych, osób spokrewnionych) i obejmuje wszystkie etapy badania (wywiad przedtestowy, fazę testów i rozmowę po testach).
6. W sytuacjach przewidzianych przez prawo poligrafer umożliwi bezpośrednią obserwację przebiegu badania z wykorzystaniem odpowiednich środków technicznych (np. lustra fenickiego, urządzeń przekazujących obraz i dźwięk). Zapewnienie stosownych środków leży w takiej sytuacji po stronie zlecającego ekspertyzę. Jednocześnie nie ma przeszkody, aby udostępnić upoważnionym osobom materiał z odtworzenia przeprowadzonego badania poligraficznego.

§ 5

ZGODNOŚĆ POSTANOWIEŃ UCHWAŁY ZE STANDARDAMI AMERICAN POLYGRAPH ASSOCIATION

1. Żadne z postanowień niniejszej uchwały nie stoi w sprzeczności ze standardami praktyki American Polygraph Association (dalej: APA), którego Polskie Towarzystwo Badań Poligraficznych pozostaje od 2016 r. oddziałem stowarzyszonym („Divisional Affiliate”). W przypadku kolizji tych postanowień ze standardami praktyki lub wytycznymi APA w zakresie pozyskiwania, przetwarzania, przechowywania i udostępniania danych z badań poligraficznych – pierwszeństwo mają postanowienia APA, o ile prawo obowiązujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowi inaczej.

§ 6

OBOWIĄZYWANIE POSTANOWIEŃ UCHWAŁY

1. Wszelkie opinie z badań poligraficznych wydane w celach dowodowych po wejściu w życie niniejszej uchwały, a niespełniające wymogów wskazanych w § 1 i 2 – traktowane są jako niepełne.
2. Uchwała wchodzi w życie od dnia 19 listopada 2022 roku.